

UDK 902
ISSN 1330-0644
VOL. 18./2001.
ZAGREB, 2001.

P **riilozi**

Instituta za arheologiju u Zagrebu

Pril. Inst. arheol. Zagrebu 18./2001.
Str./Pages 1-292, Zagreb, 2001.

Časopis koji je prethodio

Prilozi 1., 1983., Prilozi 2., 1985., 3.-4., 1986.-1987., 5.-6., 1988.-1989., 7., 1990.,
8. 1991., Pril. Inst. arheol. Zagrebu 9., 1992., 10., 1993., 11.-12./1994.-1995.,
13.-14./1996.-1997., 15.-16./1998.-1999., 17./2000.

Nakladnik/ Publisher

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU/
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

Adresa uredništva/ Adress of the editor's office

Institut za arheologiju/Institute of archaeology
HR - 10000 Zagreb, Ulica grada Vukovara 68
Telefon/phone/fax ++385/01/615 02 50
e-mail: institut-za-arheologiju@IARH.tel.hr

Glavni i odgovorni urednik/ Editor in chief

Željko TOMIČIĆ (Zagreb)

Redakcijski odbor/ Editorial committee

Dunja GLOGOVIĆ (Zagreb), Timotej KNIFIC (Ljubljana, SLO), Remza KOŠČEVIĆ
(Zagreb), Laszlo KÓVACS (Budapest, HUN), Kornelija MINICHREITER (Zagreb),
Mladen RADIĆ (Osijek), Željko RAPANIĆ, (Split) Aleksandar RUTTKAY (Nitra,
SK), Ivančica SCHRUNK (Minneapolis, USA), Željko TOMIČIĆ (Zagreb).

Prijevod na engleski/ English translation

Nikolina MATETIĆ PELIKAN

Prijevod na njemački/ German translation

Nikolina MATETIĆ PELIKAN

Lektura/ Language editor

Marijan RIČKOVIĆ (hrvatski)
Ulrike STEINBACH (njemački)
Kenneth MAYER (engleski)

Dizajn/ Design

Roko BOLANČA

Korektura/ Proofreaders

Krešimir KVOČIĆ

Računalni slog/ Layout

Ranko PERŠIĆ, Zagreb

Tisak/ Printed by

Tiskara PETRAVIĆ, d.o.o., Vladimira Nazora 12, 10434 Strmec

Naklada/ Circulation

600 primjeraka / 600 examples

Sekundarne publikacije/ Indexed in

GERMANIA Anzeiger der Römisch-Germanischen Kommission des Deutschen
Archaeologischen Instituts, Verlag Philipp von Zabern, Mainz

Izdavanje časopisa novčano podupire

MINISTARSTVO ZNANOSTI I TEHNOLOGIJE REPUBLIKE HRVATSKE
HR - 10000 Zagreb, Strossmayerov trg 4

Sadržaj

Izvorni znanstveni radovi

- 5 KORNELIJA MINICHREITER
Tipološka klasifikacija keramike rane starčevačke kulture iz stambene zemunice 10 u Zadubravlju
- 21 DUNJA GLOGOVIĆ, SLOBODAN MIKO
Nekoliko bronzanodobnih nalaza iz okolice Torčeca pokraj Koprivnice i njihova spektrometrijska analiza
- 33 DARIA LOŽNJAK
Nalazišta bronzanoga doba na vinkovačkom području
- 63 SAŠA KOVAČEVIĆ
Istraživanja prapovijesnog lokaliteta u Novoj Bukovici na položaju Sjenjak - povijest i novi rezultati
- 79 RENATA ŠOŠTARIĆ
Karbonizirani biljni ostaci iz prapovijesnog lokaliteta u Novoj Bukovici na položaju Sjenjak
- 83 NIVES MAJNARIĆ PANDŽIĆ
Grob ratnika Lt 12 iz srednjolatsenskog groblja u Zvonimirovu kod Suhopolja u Virovitičko-podravskoj županiji
- 103 MARKO DIZDAR
Nalazišta latenske kulture na vinkovačkom području
- 135 REMZA KOŠČEVIĆ
Sitni metalni predmeti iz Siscije
- 143 REMZA KOŠČEVIĆ
Daljnja opažanja o olovnim privjescima
- 157 VLASTA BEGOVIĆ, IVANČICA SCHRUNK
Preobrazbe rimskih vila na istočnom Jadranu u kasnoj antici i ranom srednjem vijeku
- 173 ŽELJKO TOMIČIĆ
...Sclavorum regionem, quae Zellia appellatur... Pavla Đakona
Povijesna (renesansna) kartografija - novi izvor poznavanja hrvatskog ranog srednjovjekovlja
- 189 TAJANA SEKELJ IVANČAN
Neki arheološki primjeri zaposjedanja ruševina antičkih urbanih cjelina u sjevernoj Hrvatskoj tijekom srednjeg vijeka
- 213 TATJANA TKALČEĆ
Gotičke keramičke čaše iz Glogovnice i Ivanca Križevačkog kraj Križevaca i Gudovca kraj Bjelovara

Contents/Inhaltsverzeichnis

Original scientific papers

- KORNELIJA MINICHREITER
Typological classification of pottery of the early Starčevo culture from the pit-dwelling 10 in Zadubravlje
- DUNJA GLOGOVIĆ, SLOBODAN MIKO
A couple of Bronze Age finds from the surroundings of Torčec near Koprivnica and their spectrometric analysis
- DARIA LOŽNJAK
Bronze Age sites in the Vinkovci region
- SAŠA KOVAČEVIĆ
Investigation of the prehistoric locality in Nova Bukovica on the site Sjenjak - History and new results
- RENATA ŠOŠTARIĆ
Carbonized plant remains of the prehistoric locality in Nova Bukovica on the site Sjenjak
- NIVES MAJNARIĆ PANDŽIĆ
Warrior's grave Lt12 from Middle La Tène II grave site in Zvonimirovo near Suhopolje in the County of Virovitica-Podravina
- MARKO DIZDAR
La Tène culture sites in the Vinkovci area
- REMZA KOŠČEVIĆ
Small metal artifacts from Siscia
- REMZA KOŠČEVIĆ
Further observations on lead pendants
- VLASTA BEGOVIĆ, IVANČICA SCHRUNK
Transformations of Roman villas on the eastern Adriatic coast in late classical antiquity and the early Middle Ages
- ŽELJKO TOMIČIĆ
... Sclavorum regionem, quae Zellia appellatur ... von Paulus Diaconus
Historische (Renaissance-) Kartographie die neue Forschungsquelle für das Frühmittelalter in Kroatien
- TAJANA SEKELJ IVANČAN
Manche archäologische Beispiele für die Besiedlung der Ruinen antiker Stadtanlagen in Nordkroatien im Mittelalter
- TATJANA TKALČEĆ
Gotische Keramikgefäße aus Glogovnica und Ivanec Križevački bei Križevci und Gudovac bei Bjelovar

Pregledni radovi

- 235 MARIIA BUZOV
Podni mozaici sustava Eufrazijeve bazilike
- 253 ŽELJKO TOMIČIĆ, TATJANA TKALČEC,
MARKO DIZDAR, DARIA LOŽNJAK
Veliki Gradiš, Veliko Gradišće - plemićki grad Vrbovec
kraj Huma na Sutli (Stanje istraživanja 2001. godine)
- 275 DARIA LOŽNJAK, TATJANA TKALČEC
Suhopolje - Lajkovina rezultati sustavnog terenskog
pregleda kasnobrončanodobnoga naselja

Prikazi

- 285 DUNJA GLOGOVIĆ
TRANS EUROPAM, Festschrift für Margareta Primas,
Beiträge zur Bronze- und Eisenzeit zwischen Atlantik
und Altai, Antiquitas, Reihe 3, Abhandlungen zur Vor-
und Frühgeschichte, zur Klassischen und Provinzial-Rö-
mischen Archäologie und zur Geschichte des Altertums,
Bd. 34, Bonn, 1995., 288 str. sa sl.
- 289 DARIA LOŽNJAK, TATJANA TKALČEC
Kratice

Review

- MARIJA BUZOV
Bodenmosaiken des Systems des Eufrasios-Basilika
- ŽELJKO TOMIČIĆ, TATJANA TKALČEC,
MARKO DIZDAR, DARIA LOŽNJAK
*Veliki Gradiš, Veliko Gradišće - feudal town of Vrbovec near Hum
na Sutli (as of 2001)*
- DARIA LOŽNJAK, TATJANA TKALČEC,
Suhopolje - Lajkovina
Results of systematic survey of the Old Bronze Age settlement

- DARIA LOŽNJAK, TATJANA TKALČEC
Abbreviations / Abkürzungen

Suhopolje - Lajkovina rezultati sustavnog terenskog pregleda kasnobrončanodobnoga naselja

Suhopolje - Lajkovina

Results of systematic survey of the Old Bronze Age settlement

Pregledni članak

Prapovijesna arheologija

Review

Prehistoric archaeology

UDK/UDC 902.21:903.42(497.5 Suhopolje)"6337"

Primljeno/Received: 20. 05. 2001.

Prihvaćeno/Accepted: 25. 06. 2001.

DARIA LOŽNJAK

Institut za arheologiju

Ulica grada Vukovara 68

HR - 10 000 Zagreb

TATJANA TKALČEC

Institut za arheologiju

Ulica grada Vukovara 68

HR - 10 000 Zagreb

U okviru projekta izrade arheološke topografije općine Suhopolje kao pokaznog primjera za izradu arheološke topografije Hrvatske, 2000. i 2001. godine obavljani su terenski pregledi suhopoljske općine. Pri terenskom pregledu iz 2000. zabilježena je na položaju Suhopolje-Lajkovina veća zona nalaza keramike koji upućuju na kasnobrončanodobno nižinsko naselje. U terenskom pregledu 2001. godine izvršen je intenzivni sustavni terenski pregled izdvojenog i koordinatnom mrežom označenog dijela u zapadnoj zoni nalaza. Rezultati su pokazatelj prethodne horizontalne stratigrafije tog dijela i rasprostranjenosti nalaza koji treba biti provjeren pokusnim iskopavanjima.

Ključne riječi: arheološka topografija, općina Suhopolje, Suhopolje-Lajkovina, kasnobrončanodobno naselje, intenzivno sustavno arheološko rekognosciranje, arheološke metode

Key words: archaeological topography, Suhopolje municipality, Suhopolje-Lajkovina, Old Bronze Age settlement, intensive systematic archaeological recognizing, archaeological methods

Izrada arheološke topografije općine Suhopolje dio je pokusnog projekta Instituta za arheologiju kojemu je krajnja svrha predstavljanje arheološke karte Hrvatske¹. U okviru tog projekta već se dvije godine zaredom provode terenski pregledi područja suhopoljske općine². U travnju 2000. pregledan je nizinski dio toga područja kojim teku rječice Brežnica, Dabrovica i Dubravica, a koji na jugu omeđuju posljednji sjeverni obronci Bilogore. Prema sjeveru ovaj je prostor otvoren plodnoj ravnici Drave kojom su od prapovi-

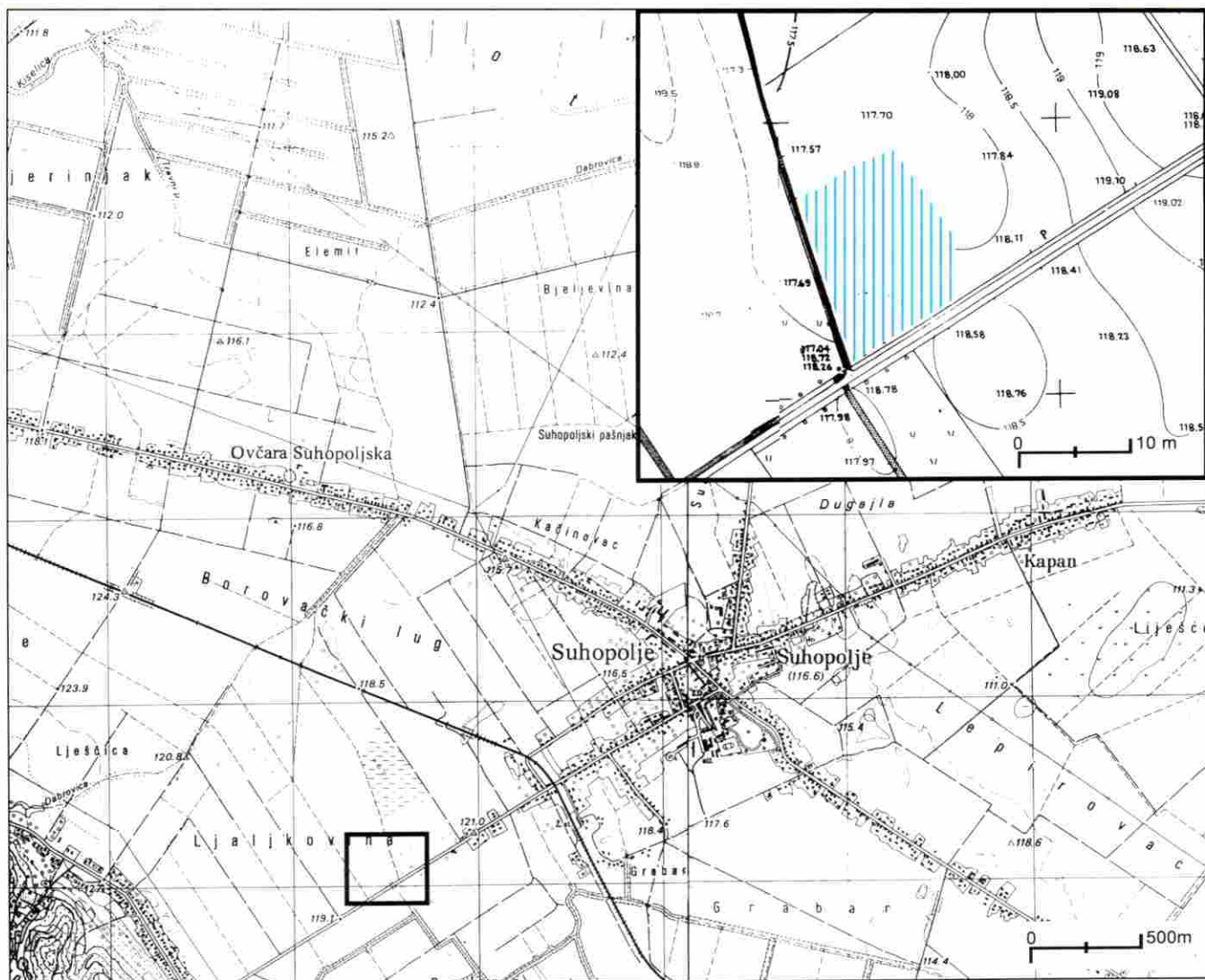
jesti tekle komunikacije zbog čega je ovaj kraj oduvijek bio privlačan za naseljavanje te se ne treba čuditi broju zabilježenih položaja koji plijene pažnju arheologa. Pri prvome pregledu terena obidni su već od prije u literaturi poznati položaji i zabilježeni novi, u vremenskom rasponu od brončanoga do kasnoga srednjeg vijeka (TKALČEC, LOŽNJAK, 2000.).

U terenskom pregledu u ožujku 2001. godine ponovno su pregledani neki već zabilježeni i opisani položaji, a pozornost je bila usmjerena i na nizinski prostor uz Dabrovicu i Dubrovicu koji se nalazi u zapadnom dijelu općine Suhopolje, što je rezultiralo sa sedam novih zabilježenih položaja³.

¹ Koordinator i stručni realizator projekta je prof. dr. sc. ŽELJKO TOMIČIĆ kojem ovom prigodom toplo zahvaljujemo što je prihvatio i omogućio ostvarivanje novog načina terenskog pregleda intenzivnim sustavnim putem, kojeg je rezultat ovaj rad

² Koristimo priliku srdačno zahvaliti na podacima i suradnji SILVIJI SALAJIĆ, dipl. arheologinji Gradskoga muzeja Virovitica i DUBRAVKI SABOLJIC, prof., ravnateljici Gradskoga muzeja Virovitica

³ U terenskom pregledu 2001. godine uz autorice teksta sudjelovao je i mr. sc. Marko Dizdar kojemu ovom prilikom najsrdačnije zahvaljujemo na pomoći pri terenskom pregledu i dataciji prikupljenih nalaza

SI. 1. Zemljovid s položajem Suhopolje-Lajkovina. Mjerilo 1:25000
 Detalj: zemljovid s položajem koordinatne mreže. Mjerilo 1:5000

Fig. 1 A map with location Suhopolje Lajkovina (1:25000).
 Detail: map with location grid

BRONČANODOBNO NASELJE SUHOPOLJE-LAJKOVINA

Na plodnoj ravnici uz rječicu Dabrovicu južno od Suhopolja, presječen cestom Suhopolje - Borova, tik prije prvih obronaka Bilogore, zabilježen je pri terenskom pregledu 2000. godine položaj nizinskoga kasnobrončanodobnog naselja koje se na osnovi keramičkih nalaza⁴ može pripisati virovitičkoj grupi, te sudeći prema prisutnosti pojedinih keramičkih oblika karakterističnih za skupinu Baierdorf-Velatice i grupi Zagreb kulture polja sa žarama u sjevernoj Hrvatskoj (TKALČEC, LOŽNJAK, 2000., 89.). Prostor na kojem su skupljeni brojni ulomci keramike, obuhvaća u smjeru istok-zapad nekoliko položaja (Kučiste, Vinogradska ulica, Lajkovina) koji zbog svoje međusobne blizine ukazuju vjerojatno na postojanje jednog većeg naselja unutar kojeg postoje manje mikrocjeline s većom koncentracijom nalaza.

4 Keramički nalazi koji su prikupljeni u terenskom pregledu 2000. godine ustupljeni su za objavu mr. sc. Ivančici Pavišić, čiji se rezultati uskoro i očekuju

Ponukani količinom materijala koja se mogla zamijetiti pri terenskom pregledu i zbog izloženosti nalazišta uništenju poljoprivrednom obradom zemlje, u ovogodišnjem terenskom pregledu proveden je intenzivni sustavni terenski pregled dijela položaja Lajkovina u zapadnoj zoni pojavljivanja nalaza na ovom prostoru južno od Suhopolja.

Teren je sustavno pregledan pomoću koordinatne mreže 10x10 m kojom je bio podijeljen prostor predviđen za provođenje iscrpnog pregleda⁵. Koordinatna mreža postavljena je u pravcu sjever-jug. Intenzivnim sustavnim terenskim pregledom pokrivena je površina veća od 1,18 ha, ali su u statističku obradu uneseni samo podaci iz cjelovito pregledanih kvadranta. Kvadranti koji su samo djelomično pregledani zbog graničenja s kanalom, cestom ili njivom na kojoj je bila zasijana pšenica, nisu uzeti u statističku obradu

5 U sustavnom terenskom pregledu sudjelovali su studenti Odsjeka za arheologiju Filozofskoga fakulteta u Zagrebu: Ante Baučić, Maja Bunčić, Josipa Caričić, Lea Čataj, Andrea Devlahović, Iva Kaić, Ivana Murati, Bruno Nahod, Lara Orlić, Sara Popović, Danijela Roksandić, Ivana Ružić, Filip Škiljan kojima ovim putem toplo zahvaljujemo na suradnji

tako da nalazi analizirani u ovome radu potječu s površine od točno 11 800 m². Terenski pregled je bio obavljen na oranicama. Na cijeloj je površini bila jednaka - odlična vidljivost.

Prikupljeni nalazi pohranjivani su s oznakama blokova kako bi se nakon njihove statističke obrade mogla dobiti koncentracija nalaza keramike, kućnoga lijepa, litičkoga materijala prema broju i težini za svaki pojedini kvadrant. Pronađena su samo dva kremena artefakta i to u kvadrantima koji statistički ne nose neka posebna obilježja (B1 i F1). Metalni predmeti u ovom slučaju nisu zabilježeni.

Nakon statističke obrade prikupljenog materijala prema blokovima, moguće je odrediti zone najveće koncentracije nalaza, što su prema priloženoj slici blokovi D-9, E-8/9, G-9, H-4, I-5, I-8, J-3, L-7 (sl. 2). Grafički prikazi rasprostranjenosti keramike i kućnoga lijepa prema broju prikupljenih komada (sl. 3., 5.) u svakom kvadrantu odgovaraju onim prikazima koji se zasnivaju na njihovim težinskim vrijednostima (sl. 4., 6.). Međutim, zanimljivo je kako prostor najveće količine nalaza keramike ne odgovara prostoru najveće količine nalaza kućnoga lijepa, čime se otvara pitanje na koje odgovor mogu samo ponuditi buduća iskopavanja. Zone najveće koncentracije trebale bi u budućnosti biti predmet probnih sondiranja kako bi se dobila jasnija slika o životu jednog nizinskog naselja iz razdoblja kasnoga brončanog doba na prostoru hrvatske Podravine. Ujedno bi se provjerili i statistički rezultati obrade nalaza koji su dobiveni intenzivnim terenskim pregledom, gdje bi najveća koncentracija građe bila rezultat velike devastacije nalazišta oranjem ili se, pak, radi o vanjskoj vidljivoj oznaci nepokretne materijalne ostavštine nekadašnjih stanovnika opisanog prostora (BARKER, 2000., 59.). Predstavljeni model na brz i jednostavan način omogućava krajnje objektivan pristup iščitavanju podataka o koncentracijama nalaza u jasno zadanoj zoni koja je predviđena za pregled, čime se stvaraju mogućnosti za uspostavu horizontalne stratigrafije nalazišta ili se kod nalazišta koji su posjednuti tijekom različitih razdoblja može lučiti prostorna raspodjela nalaza svake prisutne i izdvojene kulturne pojave. Na taj način terenski pregledi, bilo obični ili sustavni, kao nedestruktivna metoda prikupljanja podataka o nekom nalazištu iscrpljuju svoje mogućnosti, koje dakako valja provjeriti iskopavanjima.

Najbrojniji nalazi koji su prikupljeni u sustavnom terenskom pregledu su ulomci keramike i kućnoga lijepa. Karakteristični ulomci keramičkih oblika govore o vremenu života naselja na području Lajkovine u Suhopolju. Prikupljeni su brojni ulomci lonaca većih i manjih dimenzija koji su služili kao utilitarni predmeti u naselju. Neki od tih ulomaka lonaca na sebi imaju funkcionalno-dekorativne ručke (T. 2., 1-3), koje su u pojedinim slučajevima ukrašene otiscima prsta (T. 2., 1)⁶. Nalazi ovakvih lonaca zabilježeni su u naseljima i grobljima kulture polja sa žarama na području Transdanubije, Moravske, sjeveroistočne Slovenije i sjeverozapadne Hrvatske (VRDOLJAK, 1994., 25.). Pronađeni su ulomci ruba od nekoliko različitih posuda među kojima su izdvojeni ravni i izvučeni rubovi po kojima se nalaze otisci prsta (T. 1., 1-2), zatim izvučeni rubovi (T. 1., 8-9), te

vodoravno izvučeni rubovi (T. 1., 3) kao i oni vodoravno uvučenog tipa (T. 1., 4). Uglavnom se radi o ulomcima posuda debljih stijenki i grube površine koji vjerojatno pripadaju loncima. Lonci izvučenoga ruba razvijaju se od oblika kasne kulture grobnih humaka i pojavljuju se tijekom cijelog trajanja kulture polja sa žarama, kako u naseljima kao lonci tako i na grobljima u funkciji žare (VRDOLJAK, 1994., 25.). Zanimljivi su i vodoravno izvučeni rubovi lonaca koji se pojavljuju u naseljima u Transdanubiji i sjeveroistočnoj Sloveniji i sjeverozapadnoj Hrvatskoj u vrijeme Br D/Ha A1 (VRDOLJAK, 1994., 24.). Ulomci tijela lonaca koji su ukrašeni plastičnom trakom s otiscima prsta (T. 2., 4) čest su inventar nalaza u naseljima od brončanoga do u željezno doba. Zdjelama zaobljenoga tijela pripadaju ulomci uvučenih vodoravno fazetiranih rubova od kojih poneki na ramenu imaju i funkcionalno dekorativni dodatak (T. 1., 5). Opisane zdjele karakteristične su za vrijeme Br D/Ha A baiersdorfsko-velatičkog kulturnoga kruga (VRDOLJAK, 1994., 28., T. 16., 1-3, T. 17., 2-3, T. 18., 1, 3). Zdjele uvučenih i koso kaneliranih rubova (T. 1., 6-7) pojavljuju se od sredine Ha A vremena i mogu se pratiti do u Ha C vrijeme (VRDOLJAK, 1994., 28.). Pronađen je ulomak noge posude (T. 2., 5) koji ukazuje na oblik zdjele na nozi koja je jedna od prepoznatljivih oblika virovitičke grupe kulture polja sa žarama u sjevernoj Hrvatskoj (VINSKI-GASPARINI, 1973., 39., T. 7., 3; T. 8., 5; T. 9., 6, 9). U terenskom pregledu skupljeni su i brojni ulomci ručki, kako onih trakastoga oblika koje mogu biti neukrašene (T. 3., 1-2) ili su ukrašene fazetiranjem (T. 3., 3-4, 6), tako i onih četvrtastog presjeka (T. 3., 5) koje mogu biti i tordiranog oblika (T. 3., 7). Svojom profilacijom izdvajaju se koljenaste ručke s rogolikim izdankom (T. 3., 8-10). Prema očuvanim ulomcima teško je reći kojem su tipu posuda pripadale trakaste ručke koje se pojavljuju na loncima, zdjelama i šalicama toga vremena.

Fazetirane ručke trakastog oblika i rjeđe koljenaste ručke pojavljuju se na šalicama baiersdorfsko-velatičke kulture (VRDOLJAK, 1994., 34.). Ručke pak tordiranoga oblika (T. 3., 7) povezuju se s nalazima Knovíze kulture u Češkoj i prototipove im nalaze u metalnim predmetima, a datiraju se u vrijeme razvijenog Ha A (VRDOLJAK, 1994., 38., T. 36., 4). Koljenaste ručke se, kako je već spomenuto rjeđe pojavljuju, ali na Lajkovini je pri sustavnom terenskom pregledu pronađeno šest ulomaka, od kojih je nekoliko ukrašenih fazetiranjem (T. 3., 8, 10), poput opisanog ulomka ručke šalice s nedalekog položaja Lanici kod Gacišta (PAVIŠIĆ, 1992., 53., T. 6., 1). Od ukrašenih ulomaka izdvajaju se, uz već spomenute, ulomci ukrašeni češljastim predmetom (T. 2., 8) i žlijebljeni ukrasi koji su koncipirani u obliku girlanda (T. 2., 9). Pri sustavnom terenskom istraživanju pronađen je i ulomak sita (T. 2., 7) te ulomci utega, pločice i pršljena (T. 3., 11-14) koji su djelić reminiscencije svakodnevnoga života u jednom naselju.

Prema opisanim pronađenim ulomcima keramike može se zaključiti kako je naselje na Lajkovini živjelo u vrijeme starije faze kulture polja sa žarama u sjevernoj Hrvatskoj, dakle u vrijeme virovitičke grupe i početka prodiranja utjecaja baiersdorfsko-velatičke kulture na ovaj prostor do u razvijenu fazu grupe Zagreb. Grupa Zagreb nastala je pod utjecajem baiersdorfsko-velatičke kulture na prostoru viro-

⁶ Crteže keramičkih nalaza objavljenih u ovome radu (T. 1-3) izradila je MARTA BEZIĆ

vitičke grupe kulture polja sa žarama (VINSKI-GASPARINI, 1983., 570.). Na osnovi keramičkih nalaza s Lajkovine, vjerojatno je na ovom nalazištu moguće pratiti taj zanimljivi prijelaz.

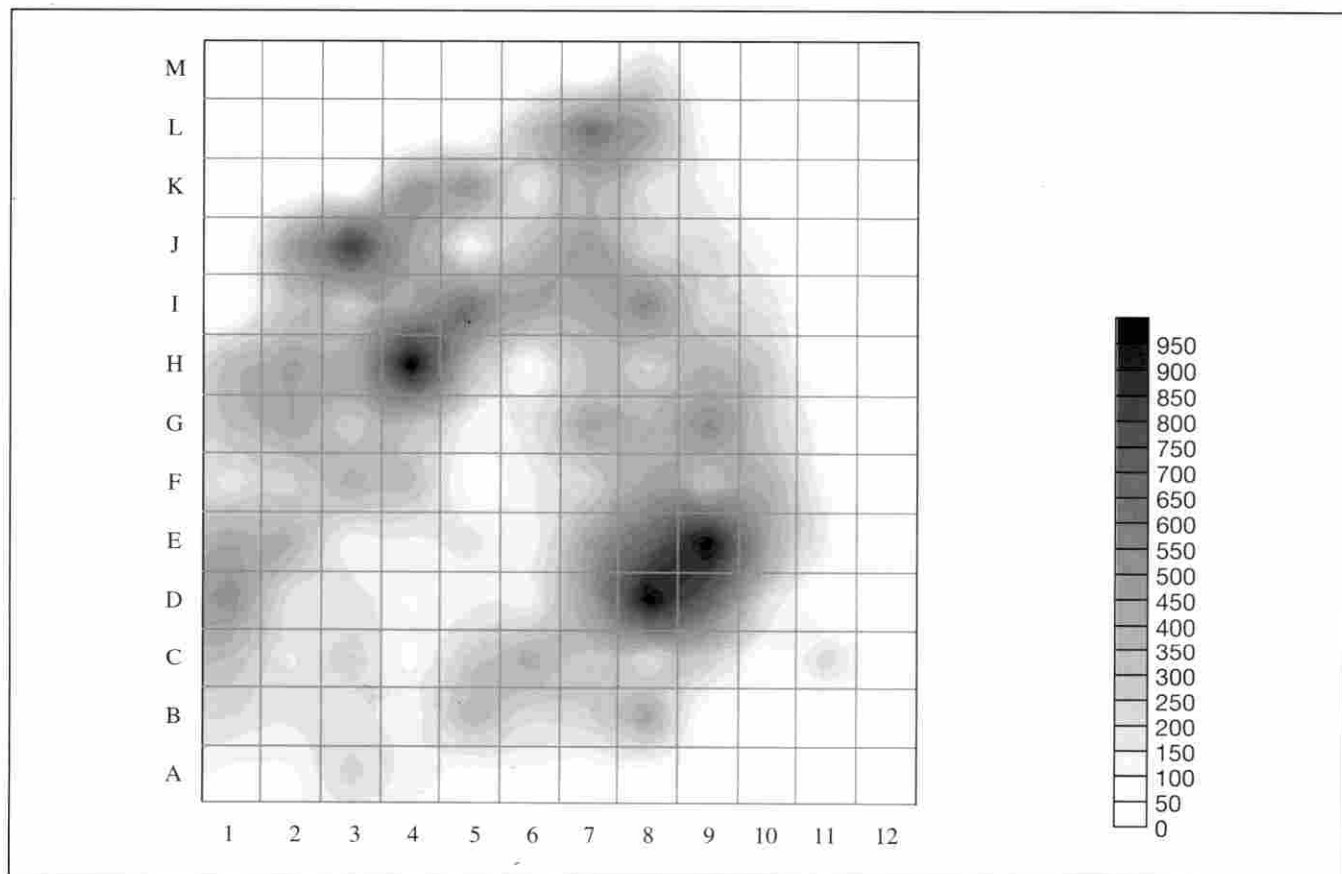
Povijest istraživanja nalazišta starije faze kulture polja sa žarama na prostoru Podravine omogućila je stvaranje tek osnovne kronološke slike o onodobnom životu koja prvenstveno počiva na rezultatima istraživanja grobalja, dok su podaci o naseljima nedovoljni za stvaranje detaljnijih zaključaka o osnovnim tipovima nastambi i organizaciji samih naselja iz razdoblja starije faze kasnoga brončanog doba. Tako su istraživana groblja virovitičke grupe u eponimnoj Virovitici i Sirovoj Kataleni (VINSKI-GASPARINI, 1973.), dok su pojedinačni nalazi poznati iz uništenih grobova iz Sedlarice kod Pitomače (VINSKI-GASPARINI, 1983., 554.). Treba još spomenuti istraživana groblja koja ne pripadaju opisanom prostoru, a važna su za povijest istraživanja virovitičke grupe. To su Moravče kod Seseveta (SOKOL, 1996.) te Drljanovac kod Bjelovara, gdje su uz grobove virovitičke grupe zabilježeni i grobovi grupe Zagreb, što govori o dodiru ovih dviju grupa starije faze kulture polja sa žarama (MAJNARIĆ-PANĐIĆ, 1988., 19.-20.). Naselja virovitičke grupe u ovoj županiji do sada su otkrivena na položajima Mali Zagreb kod Špišić Bukovice (PAVIŠIĆ, 1991.) i Lanici kod Gacišta, gdje se isto može zamijetiti utjecaj baierdorfsko-velatičke kulture (PAVIŠIĆ, 1991., T. 3., 3; PAVIŠIĆ, 1992., T. 2., 4, 7; T. 4.; T. 5., 1-4; T. 6., 1). Naselje koje pripada tom vremenskom horizontu i na kojem su provedena

jedina pokusna istraživanja, nalazi se u Cerinama kod Koprivnice (MARKOVIĆ, 1994.).

Od naselja starije faze kulture polja sa žarama treba svakako spomenuti kasnobrončanodobno naselje u obližnjem Zvonimirovu koje je otkriveno u probnim istraživanjima 1998. godine u vrtu kuće br. 34 (SEKELJ-IVANČAN, BELAJ, 1998.). Groblja grupe Zagreb na ovom području nisu zabilježena.

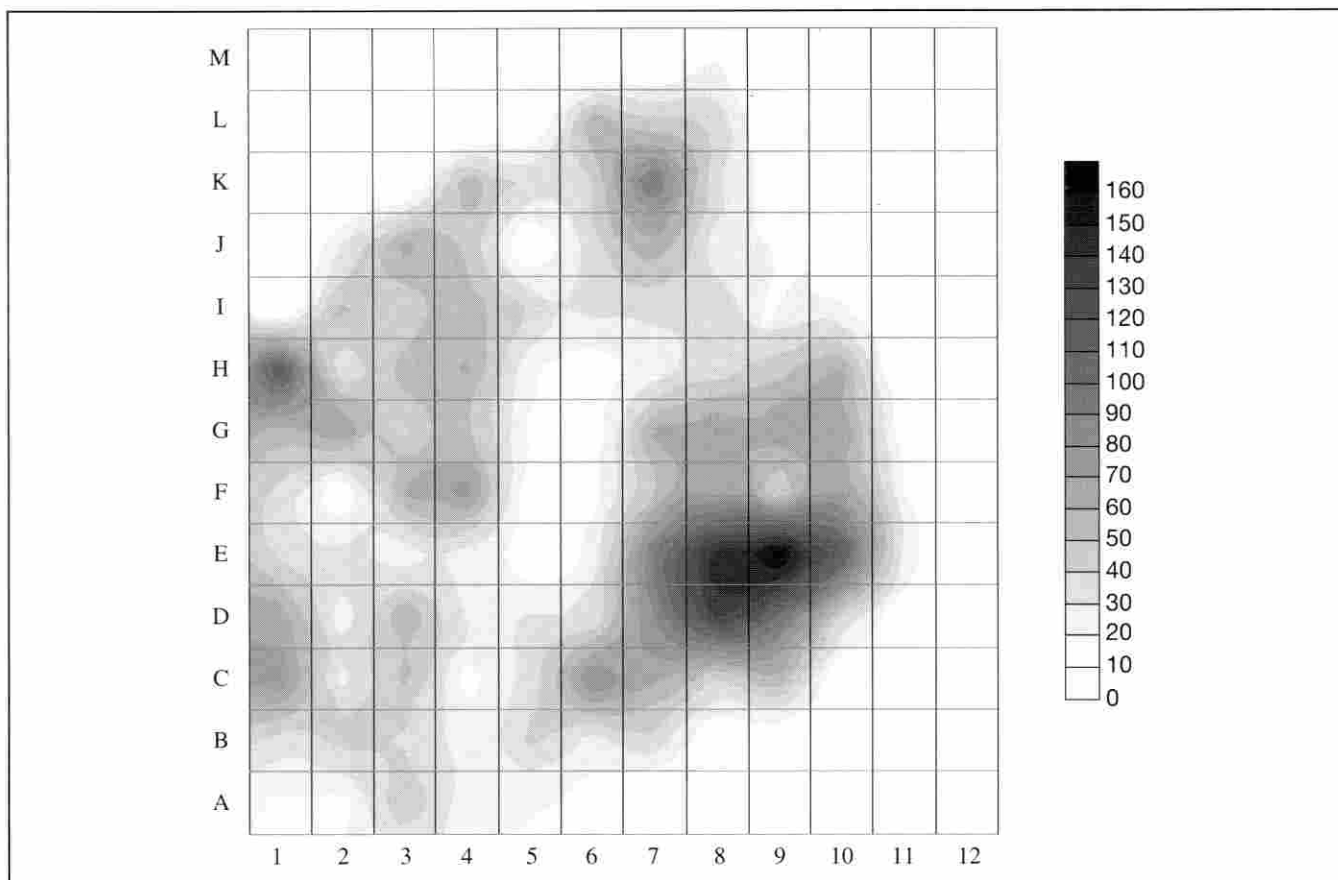
ZAKLJUČAK

Naselja iz kasnoga brončanog doba rijedak su predmet istraživanja na prostorima sjeverne Hrvatske. Pokušaj intenzivnog sustavnog terenskog pregleda dijela jednog od takvih naselja omogućio je iščitavanje podataka o rasprostranjenosti nalaza keramike i kućnoga lijepa po broju i težini, na osnovi čega se prišlo grafičkom prikazu kako bi se na što jasniji način spoznao zanimljivi raspored nalaza za pregledani dio nalazišta. Sljedeći korak, nakon ovako prikupljenih podataka o nalazištu, bilo bi probno iskopavanje na prostoru najveće koncentracije keramike i kućnoga lijepa kako bi se dobivenim podacima dalo krajnje značenje. Tek na taj način moći će se objasniti dobiveni rezultati i potražiti odgovor na pitanja radi li se o presliku slike ispod površine zemlje ili je površinski pregled rezultat najveće devastacije u tim dijelovima, bez očuvanih tragova ispod površine. Pokusnim iskopavanjima dobila bi se i jasnija slika o vremenu trajanja naselja te odnosa zamijećenih nalaza virovitičke grupe kulture polja sa žarama i baierdorf-velatičke kulture.

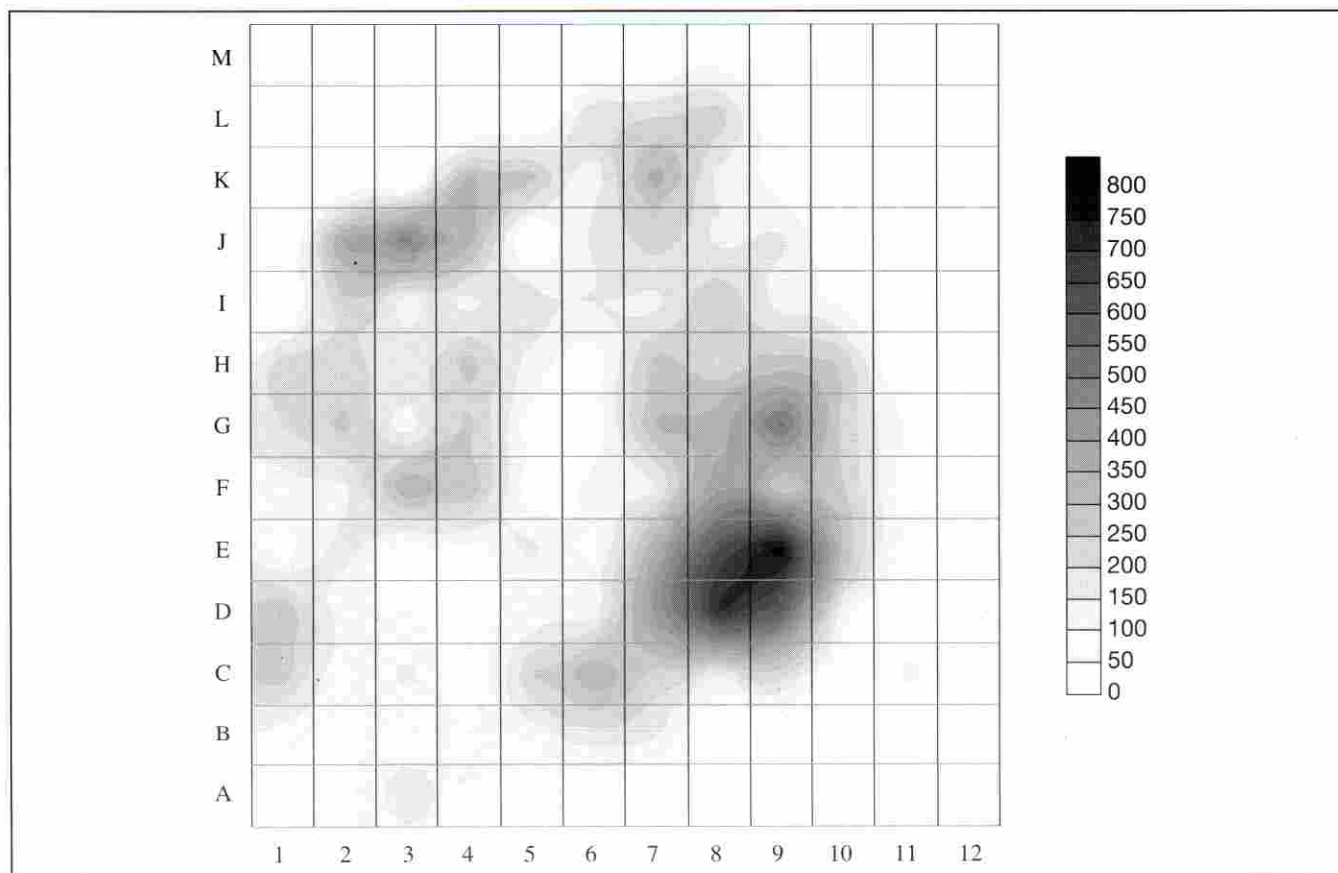
Sl. 2. Rasprostranjenost keramike i kućnog lijepa (g)

Fig. 2. A distribution of pottery and burned daub (weight)

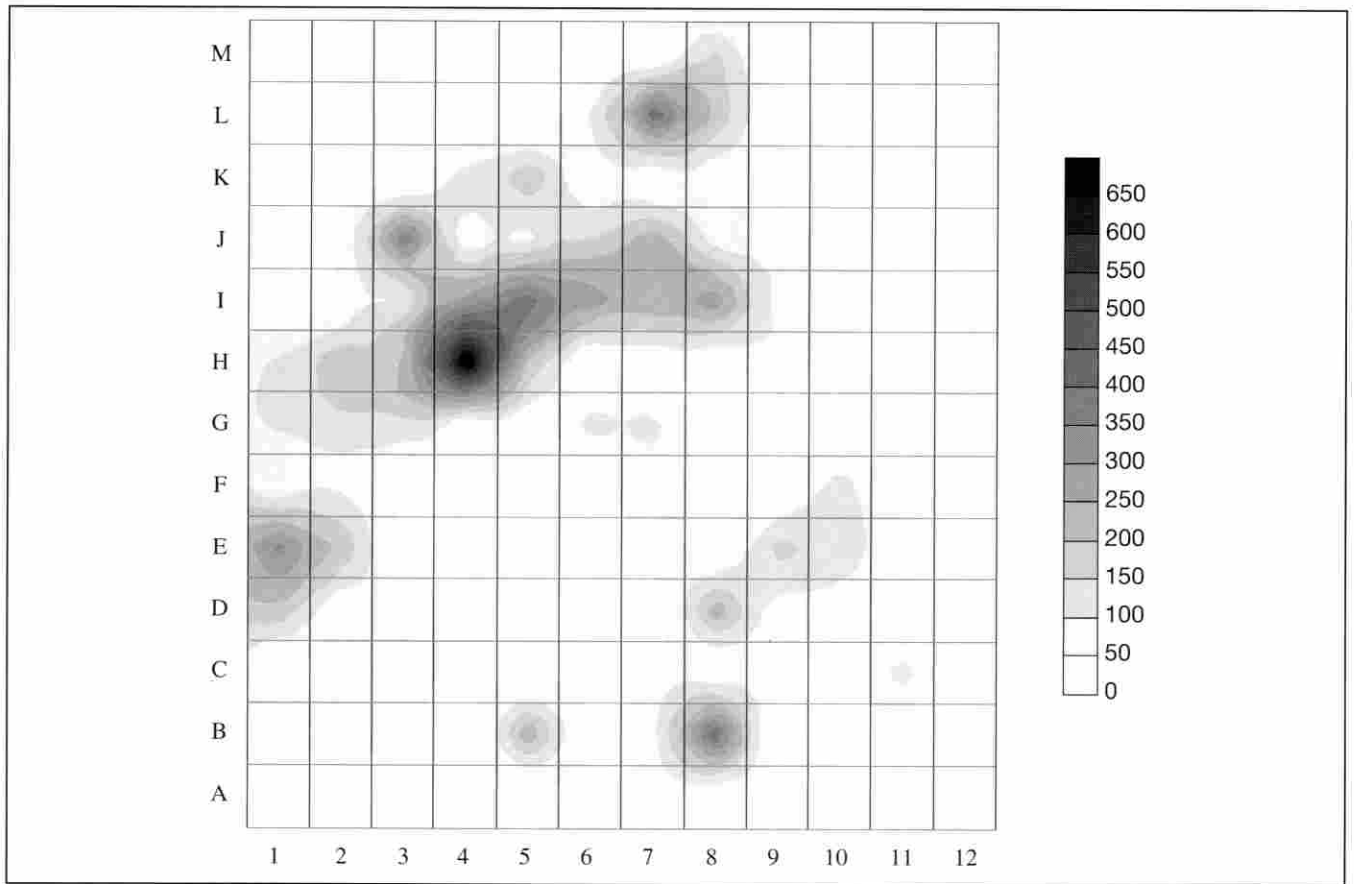
Sl. 3. Rasprostranjenost keramike (br)

Fig. 3. A distribution of pottery (number)

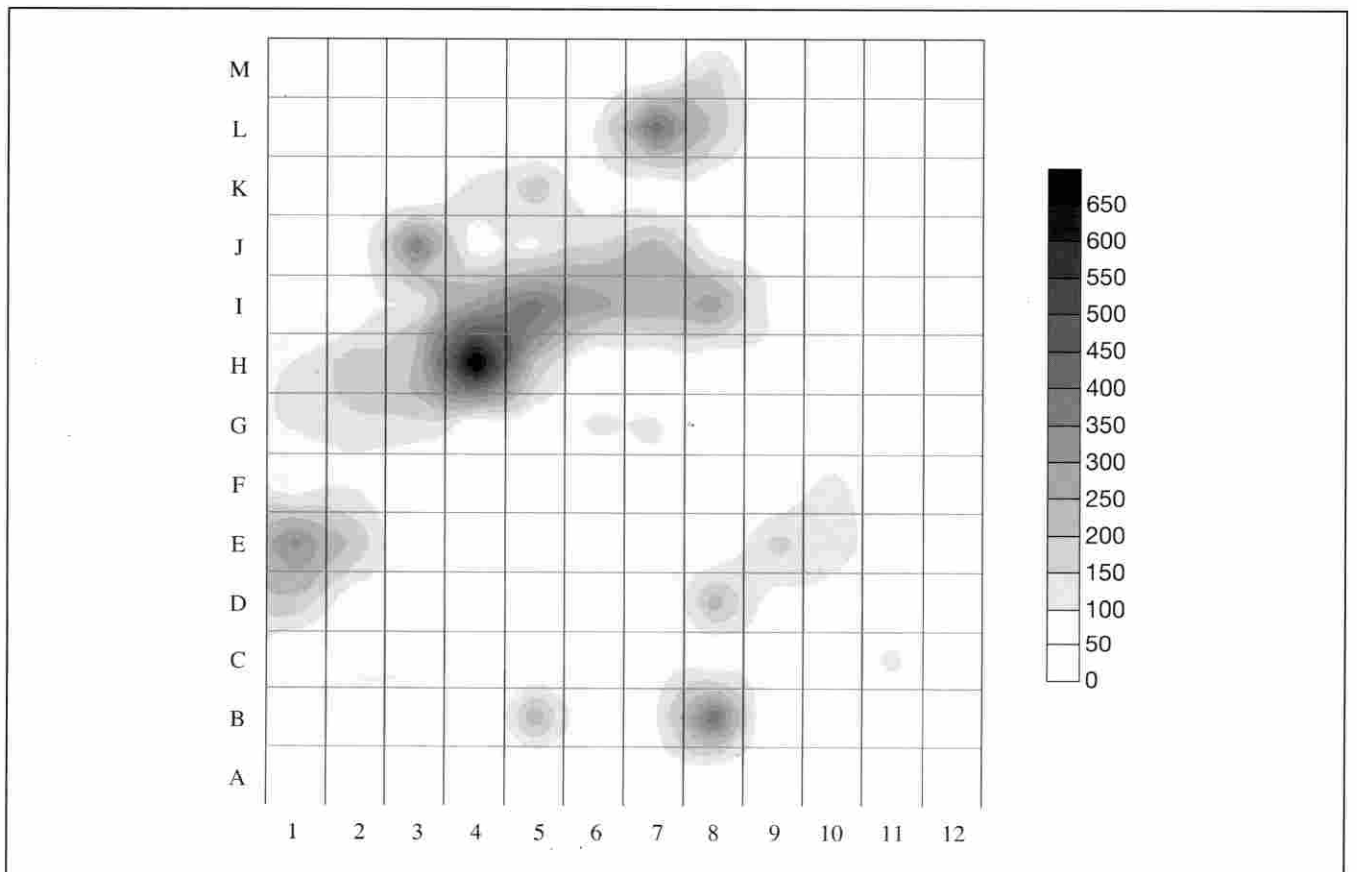
Sl. 4. Rasprostranjenost keramike (g)

Fig. 4. A distribution of pottery (weight)

Sl. 5. Rasprostranjenost kućnog lijepa (br.)

Fig. 5. A distribution of burned daub (number)

Sl. 6. Rasprostranjenost kućnog lijepa (g)

Fig. 6. A distribution of burned daub (weight)

LITERATURA

- BARKER, Ph., 2000., *Tehnike arheološkog iskopavanja*, Split
- MAJNARIĆ-PANDŽIĆ, N., 1988., Prilog poznavanju kasnoga brončanog doba u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, *ARadRaspr* 11, Zagreb, 9.-31.
- MARKOVIĆ, Z., 1994., *Rezultati početnih arheoloških istraživanja kompleksa nalazišta Cerine kraj Koprivnice*, katalog izložbe, Cerine-Koprivnica
- PAVIŠIĆ, I., 1991., Prapovijesno nalazište Mali Zagreb u Špišić Bukovici-prilog poznavanju virovičke grupe, *Prilozi* 8, Zagreb, 5.-16.
- PAVIŠIĆ, I., 1992., Neki novi nalazi Virovičke grupe iz Gačišta kod Virovitice, *PrilinstArheolZagrebu* 9, Zagreb, 49.-62.
- SEKELJ-IVANČAN, T. - BELAJ, J., 1998., Probno sondažno iskopavanje u selu Zvonimirovu godine 1998., *ObavijestiHAD* 3/1998, 112.-117.
- SOKOL, V., 1996., Nekropola kulture žarnih polja u Moravcu kod Sešveta, *IzdavanjaHAD* 17, Zagreb, 29.-58.
- TKALČEĆ, T. - LOŽNJAK, D., 2000., Obilazak terena - općina Suhopolje u Virovičko-podravskoj županiji, *ObavijestiHAD* 3/2000, 88.-92.
- VINSKI-GASPARINI, K., 1973., Kultura polja sa žarama u sjevernoj Hrvatskoj, *Monografije FFZ* 1, Zadar
- VINSKI-GASPARINI, K., 1983., Kultura polja sa žarama sa svojim grupama: Virovička grupa, *Grupa Zagreb, PJJZ* IV, Sarajevo, 547.-583.
- VRDOLJAK, S., 1994., Tipološka klasifikacija kasnobrončanodobne keramike iz naselja Kalnik-Igrišće (SZ Hrvatska), *OpusA* 18, Zagreb, 7.-86.

SUMMARY

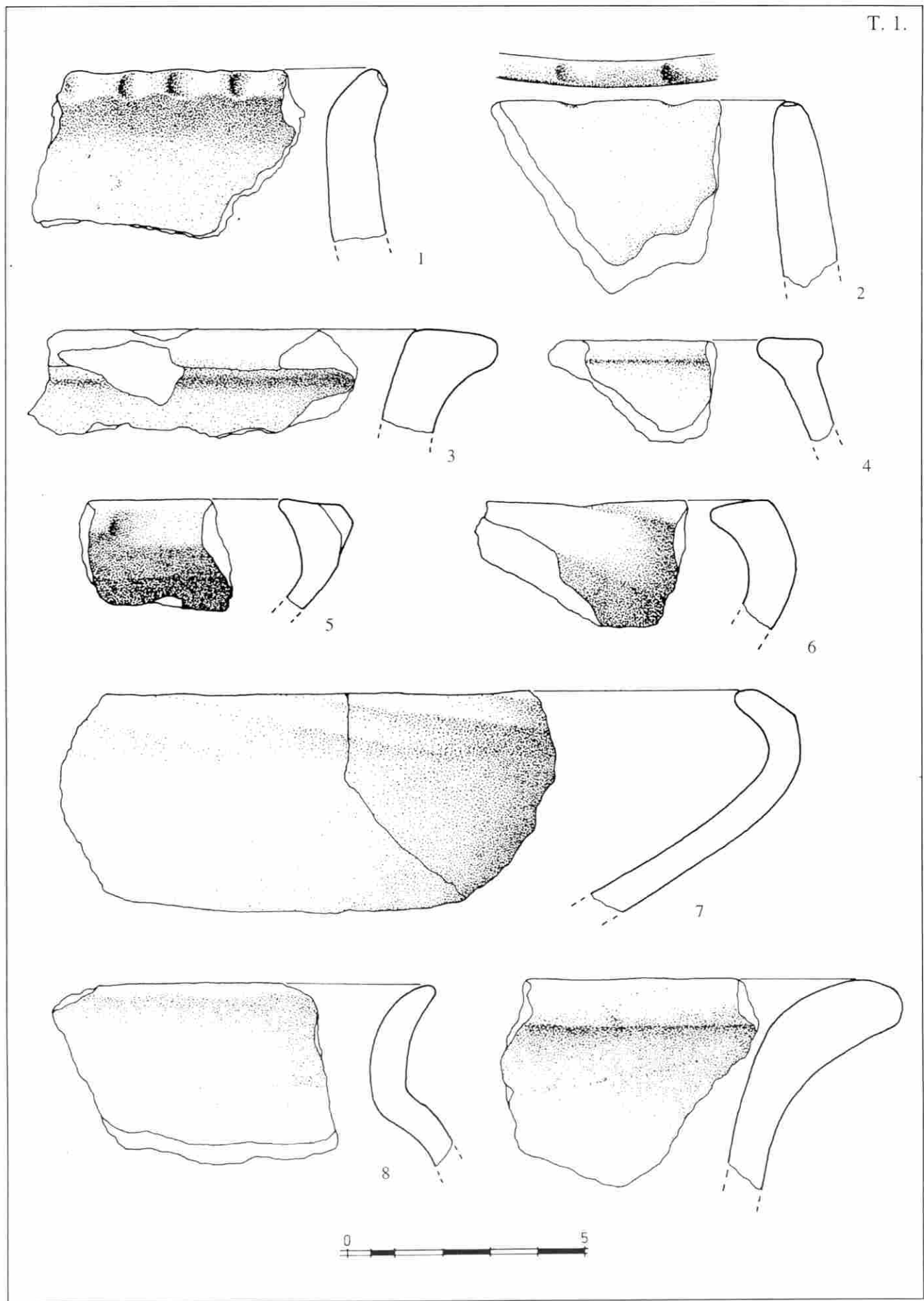
SUHOPOLJE - LAJKOVINA RESULTS OF SYSTEMATIC SURVEY OF THE OLD BRONZE AGE SETTLEMENT

The task of working out the archeological topography of the Suhopolje municipality is part of the experimental project of the Institute for Archeology, whose final aim is to make an archeological map of Croatia. For two years the Suhopolje municipality has been continuously surveyed within that project and in 2000 the site of a flat Old Bronze Age settlement was discovered. In 2001 the site was intensively and systematically surveyed.

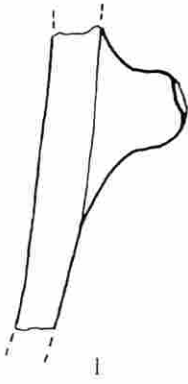
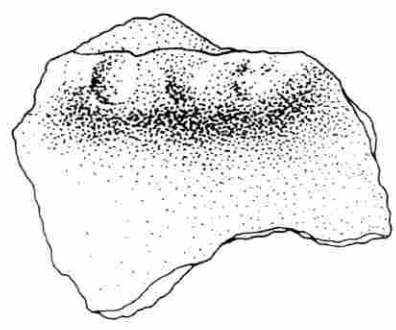
Old Bronze Age settlements in Northern Croatia are rarely surveyed. An attempt at systematic survey of part of one such settlement enabled us to systemize the data on the distribution of pottery and burned daub finds according to their number and weight. Afterwards graphs were made which enabled a clear overview of the interesting distribution of finds at the surveyed part of the site. The next step after the first data collected on the site should be a trial excavation in the area with the most dense concentration of pottery and burned daub objects in order to draw the final conclusions. Only then will we know whether the surface results reflect the picture under the surface of the earth, or whether the surface artifacts are a result of an immense devastation in the area, without any traces left beneath the surface.

Trial excavations would also give a more accurate picture of the duration of settlement as well as of the relations between the recovered finds of the Virovitica group of Urnfield culture and Baierdorf Velatica culture.

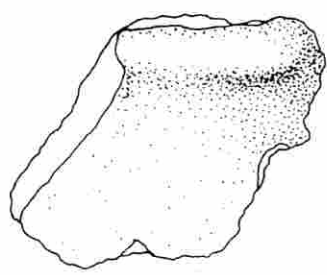
T. 1.

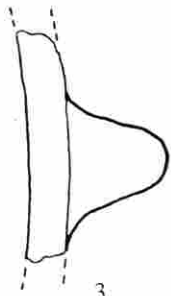
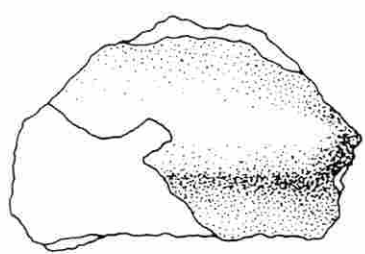
T. 2.

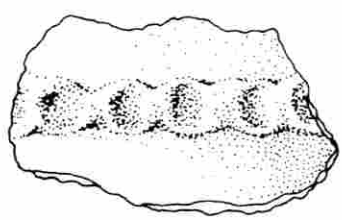
1

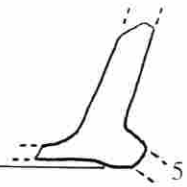
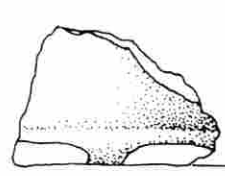
2

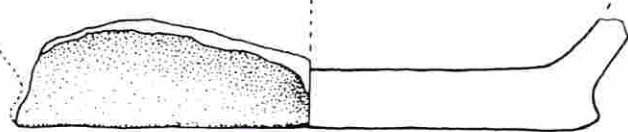
3

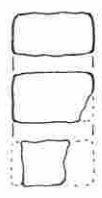
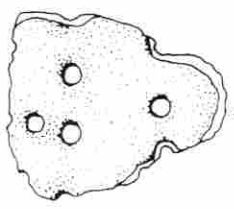
4

5

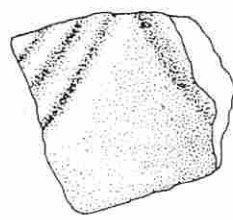
6

7

8

9

T. 3.

